

Det kongelige arbeids- og administrasjonsdepartement

PM 2003-2

Mellomoppgjøret 2003 - inntektspolitisk samarbeid

Dato: 3.02.2003

Til: Statsforvaltningen og Riksrevisjonen

Gjelder: Statens personalhåndbok pkt.

Regjeringen og organisasjonene i arbeidslivet drøftet i Kontaktutvalget den 22.01.2003 den økonomiske situasjonen i forkant av lønnsoppgjøret i 2003. Det ble oppnådd enighet om en felles plattform for å sikre at den samlede lønnsveksten i 2003 tilpasses utfordringene i konkurranseutsatt næringsliv og arbeidet for full sysselsetting. Vedlagt følger uttalelsen fra Kontaktutvalget.

Det vises spesielt til uttalelsens pkt. 4 hvor arbeidsgiversiden i privat og offentlig sektor aktivt vil arbeide for en lønnsvekst hos lederne i virksomhetene som ligger innenfor rammene for det øvrige arbeidsliv. Staten vil i kraft av sine eierposisjoner i næringslivet også arbeide for en slik utvikling.

Innenfor det statlige tariffområdet og lederlønnssystemet vil regjeringen sørge for at lederlønnene utvikler seg i tråd med målene for det øvrige arbeidsliv, dog på en slik måte som ikke gjør at staten taper i konkurransen om dyktige ledere.

For å realisere målsettingen må statlige virksomheter vise varsomhet ved bruk av delkategorier og justering av individuelle tillegg for stillinger på lederlønnssystemet. Forslag til endringer av basiskategorier for stillinger må begrunnes særskilt, bl.a. med spesielle rekrutteringsproblemer. Eventuell regulering av basiskategorier vil AAD komme tilbake til på ordinær måte høsten 2003. Regulering av stillinger på dommerlønnssystemet vil bli vurdert i forhold til disse.

Tilsvarende tilbakeholdenhet må virksomhetene vise når det gjelder lederstillinger i hovedtariffavtalen - både gjennomgående og etatsvise.

Regulering av godtgjøring til medlemmer av styrever, råd og faste utvalg bør også skje i tråd med ovennevnte.

Etter fullmakt
Per Engebretsen
Statens personaldirektør

Arnulf Leirpoll
avdelingsdirektør

Vedlegg

Uttalelse fra Kontaktutvalget om situasjonen foran mellomoppgjøret 2003.

1. Situasjonen i norsk og internasjonal økonomi stiller oss overfor viktige utfordringer. Den økende ledigheten og problemene i deler av det konkurranseutsatte næringslivet er de sentrale uttrykk for dette. Økt bruk av oljeinntekter kan

over tid føre til en vanskelig balansegang mellom på den ene siden økt etterspørsel etter arbeidskraft fra skjermet sektor og på den andre siden hensynet til konkurranseevnen i den delen av næringslivet som er utsatt for konkurranse fra utlandet. I en slik situasjon er det avgjørende at lønnsveksten ikke blir for høy.

Siden 1997 har veksten i lønnskostnadene vært betydelig høyere enn hos handelspartnerne. Frem til mai 2000 ble merlønnsveksten i Norge i forhold til våre handelspartnere langt på vei motvirket av at kronekursen svekket seg. Siden mai 2000 har imidlertid kursen styrket seg betydelig. Sammen med et høyt rentenivå og økende lønnsvekst har disse tre forholdene ført til en vesentlig forverring av norsk næringslivs konkurranseevne overfor utlandet. Tapet av kostnadmessig konkurranseevne de siste årene har vært større enn gevinsten gjennom første del av 1990-tallet.

2. Ovennevnte innebærer at svekkelsen av konkurranseevnen har vært betydelig. Faren for en ubalansert utvikling i norsk økonomi, med en markert nedbygging av konkurranseutsatt sektor, er derfor stor. Dette vil over tid også skape alvorlige problemer for resten av privat sektor og i offentlig sektor og med fare for en sterk økning i arbeidsledighet. Regjeringen og partene i arbeidslivet ser det som avgjørende at denne utviklingen snur, slik at vi sikrer et vekstkraftig miljø i den konkurranseutsatte sektoren. Ved blant annet lavere lønnsvekst vil renten kunne reduseres og kronekursen gå ned. Dersom utviklingen ikke snus, ligger det an til svært vanskelige forhold for konkurranseutsatt sektor. Erfaringene viser at problemer i konkurranseutsatt sektor også vil få negative konsekvenser for den skjermede delen av økonomien. Slik sett er de utfordringene vi står overfor et felles ansvar for alle grupper i nærings- og arbeidslivet. Dette vil bli videre behandlet i forbindelse med ekspertutvalget som skal vurdere utfordringene for konkurranseutsatt sektor i årene framover.

Etter at Kontaktutvalget startet arbeidet med forberedelsene for neste års inntektsoppgjør har prisene på elektrisk kraft steget kraftig. De økte kraftprisene kan få vesentlig betydning for det samlede prisnivået framover og påvirker anslagene for prisstigning fra 2002 til 2003 betydelig. Det er imidlertid knyttet stor usikkerhet til utvikling og varighet av prisøkningen. Det legges til grunn at Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene på vanlig måte vurderer de økte kraftprisenes betydning for den samlede prisstigningen og virkningen på utviklingen i kjøpekraft.

3. Til tross for økende ledighet er det også mangel på arbeidskraft i enkelte sektorer. Samtidig er det derfor viktig at tilgangen på arbeidskraft styrkes. Dette vil redusere presset på konkurranseutsatt sektor. Sykefraværet i norsk arbeidsliv er høyt og stigende. Vi har et høyt nivå på uføretrygding og mange eldre arbeidstakere faller alt for tidlig ut av arbeidsmarkedet. Gjennom Intensjonsavtalen for et mer inkluderende arbeidsliv har myndighetene og organisasjonene i arbeidslivet tatt tak i disse utfordringene. I tillegg er Norge et av de landene i Europa med flest deltidsansatte. I mange tilfeller er deltid ønsket av arbeidstakerne, men det er også ufrivillig deltid som blant annet har sin bakgrunn i mangelfull organisering av arbeidet på den enkelte arbeidsplass. Det er viktig at problemet med ufrivillig deltid analyseres nærmere med sikte på å komme fram til modeller som kan øke arbeidsstyrken og gjøre at de som ønsker det får økt sin arbeidstid.

4. På denne bakgrunn er regjeringen og organisasjonene i arbeidslivet enige om følgende:

At den samlede lønnskostnadsveksten i 2003 må tilpasses utfordringene i konkurranseutsatt næringsliv og arbeidet for full sysselsetting. I arbeidet for å nå dette målet er det avgjørende at alle grupper omfattes. Når det gjelder en nærmere vurdering av utfordringene for konkurranseutsatt sektor i årene framover vises det til det nedsatte ekspertutvalget.

Partene i arbeidslivet vil i forbindelse med mellomoppgjøret 2003:

Arbeide for å få lønnsveksten i Norge mer på linje med utviklingen hos våre handelspartnere. Oppgjøret i 2003 må derfor ta utgangspunkt i den delen av næringslivet som er utsatt for konkurranse fra utlandet. Den samlede lønnsveksten som avtales sentralt og lokalt for disse sektorene må være normgivende for de rammer som forhandles i de øvrige oppgjørene.

Samtidig er det viktig at det innenfor disse rammene gis rom for endringer i relative lønninger som sikrer et velfungerende arbeidsmarked og en rettferdig lønnsutvikling. Arbeidsgiversiden i privat og offentlig sektor vil aktivt arbeide for en lønnsvekst hos lederne i virksomhetene som ligger innenfor rammene for det øvrige arbeidslivet. I kraft av sine eierposisjoner i næringslivet vil en også fra statens side arbeide for en slik utvikling.

Regjeringen vil:

- I samråd med partene etablere et arbeidslivsforum under ledelse av arbeids- og administrasjonsministeren. I forumet skal arbeidstaker og arbeidsgiverorganisasjonene i Kontaktutvalget være representert, samt lederne i Aetat og Arbeidstilsynet. Forumet skal drøfte aktuelle spørsmål innenfor arbeidslivsområdet.
- Be Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene kartlegge hvordan deltid brukes i arbeidslivet, samt sette ned et utvalg som skal se nærmere på mulige virkemidler for å redusere uønsket deltid slik at tilgangen på arbeidskraft kan øke.
- Vurdere økning i fradraget for fagforeningskontingent i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2003.
- Ta sikte på i løpet av første halvår ytterligere å styrke Aetats personellressurser innenfor rådgivning og veiledning av arbeidssøkere og styrke etatens innsats når det gjelder jobbklubber for å hindre at nye arbeidssøkere blir gående ledige over lang tid. Regjeringen vil fortløpende vurdere situasjonen på arbeidsmarkedet og behovet for arbeidsmarkedstiltak.
- Arbeide for at lederlønnene i det statlige tariffområde, og sørge for at lederlønnene i lederlønnssystemet, utvikler seg i tråd med målene for det øvrige arbeidslivet, dog på en måte som ikke gjør at staten taper i konkurransen om dyktige ledere.
- Følge utviklingen i kraftprisene nøye og holde nær kontakt med partene i arbeidslivet for å vurdere konsekvensene av prisøkningene.